

Global IBOR ve TLREF Projesi

1 İçindekiler

---

1 İçindekiler	2
Yönetici Özetine.....	3
1. Finansal Koordinasyon, Muhasebe, Operasyon, Yasal Raporlama Alt Çalışma Grubu.....	4
2. Yerel Mevzuat ve Hukuk Alt Çalışma Grubu.....	5
3. İletişim Alt Çalışma Grubu	8
4. TLREF Ürünleri Alt Çalışma Grubu	11
5. Uluslararası Düzenlemelere Uyum Alt Çalışma Grubu	14
6. Kısaltmalar ve Terminolojiler.....	15

Yönetici Özeti

Bilindiği üzere, Finansal İstikrar Kurulunun (FSB) yürüttüğü referans faiz oranı reformu çerçevesinde İngiltere Finansal Uyum Otoritesi (FCA) 2021 yılı sonundan itibaren LIBOR'u desteklemeyeceğini duyurmuştur ve bu kararın ardından standartları belirleyen kuruluşlar tarafından alternatif referans faiz oranlarının belirlenmesi konusunda çalışmalar başlatılmıştır. Global otoriteler tarafından bir süredir devam ettirilmekte olan geçiş çalışmaları kapsamında yeni referans faiz oranları belirlenmiş ve IBOR geçiş sürecine ilişkin faaliyetler büyük bir hız kazanmıştır.

IBOR Geçişini dahilinde ülkemizde TRLIBOR'un yerini almak üzere, Haziran 2019'dan itibaren Borsa İstanbul tarafından Türk Lirası referans faiz oranı (TLREF) ve TLREF endeksi yayınlanmaktadır. TLREF, türev ürünlerde, borçlanma araçlarında, kredi ve çeşitli finansal sözleşmelerde kullanılabilecek ve uluslararası standartlarla uyumlu Türk Lirası kısa vadeli referans faiz oranıdır. TLREF oranının ve BIST TLREF Endeksi'nin hesaplanması ve yayımlanmasına yönelik faaliyetleri gözetmek, piyasadaki gelişmeleri izlemek, yeni ihtiyaç ve talepleri göz önünde bulundurarak kurallarda ihtiyaç duyulan değişiklikleri belirlemek, geçiş sürecinde muhtemel riskleri anlamak, sözleşmelerde, düzenlemelerde, vergisel ve muhasebe standartları alanlarında değişiklik ihtiyaçlarını tespit ederek öneriler hazırlamak ve ilgili kurumlara iletmek, kamuoyu ile iletişim çalışmalarını yapmak amacıyla Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Türkiye Bankalar Birliği, Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği, İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. ve Borsa İstanbul A.Ş. temsilcilerinden TLREF Komitesi (Komite) oluşturulmuştur. TLREF'e geçiş için mevcut durumda önerilen nihai takvim 1 Ocak 2022 olup, çalışmaların daha önce tamamlanması halinde geçişin 2021 yılı içinde de olabileceği öngörülmektedir.

Global IBOR ve TLREF'e geçiş çalışmaları kapsamında, Ulusal Çalışma Komitesi tarafından koordine edilen 6 ayrı Alt Çalışma Grubu (AÇG) oluşturulmuştur. Türkiye Bankalar Birliği nezdinde oluşturulan çalışma grupları ile eşgüdüm içerisinde TRLIBOR'dan TLREF'e geçiş sürecinin sağlıklı bir şekilde tamamlanabilmesi amacıyla EY Türkiye Danışmanlık Bölümü ile birlikte bir proje planı doğrultusunda çalışmalar gerçekleştirilmiştir. "Finansal Koordinasyon, Muhasebe, Operasyon ve Yasal Raporlama", "Yerel Mevzuat ve Hukuk", "İletişim", "TLREF Ürünleri" ve "Uluslararası Düzenlemelere Uyum" Alt Çalışma Grupları ile 10 Kasım 2020 tarihinde çalışmaya başlanmış olup Mayıs 2021 tarihinde çalışmaların sonlandırılması planlanmaktadır.

Proje kapsamı boyunca her bir alt çalışma grubu ile toplantılar gerçekleştirilmiş, proje takvimi ve çıktılar üzerinden mutabık kalınarak ve düzenli çalıştaylar düzenlenerek belirli konular üzerinde sunumlar ve raporlar hazırlanıp katılımcıların görüşlerine sunulmuştur.

1. Finansal Koordinasyon, Muhasebe, Operasyon, Yasal Raporlama Alt Çalışma Grubu

Geçişin finansal raporlama ve muhasebe üzerindeki etkileri analiz etmek ve şirketleri yönlendirmek için Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu ("UMSK") iki faz içeren bir proje yürütmüştür:

- i. Faz 1: Değişiklik Öncesi Hususlar – Mevcut bir referans faiz oranının alternatif referans faiz oranı ile değiştirilmesinden önceki dönemde finansal raporlamayı etkileyen hususları kapsamaktadır. Faz 1, Eylül 2019'da tamamlanmıştır.
- ii. Faz 2: Değişikliğe İlişkin Hususlar – Mevcut bir referans faiz oranının alternatif referans faiz oranı ile değiştirilmesi durumunda finansal raporlamayı etkileyebilecek hususları kapsamaktadır. Faz 2, Ağustos 2020'de tamamlanmıştır.

UMSK tarafından yürütülen referans faiz oranlarının değiştirilmesi projesi kapsamında, değişiklik öncesi hususları ele alan ve TFRS 9, TMS 39 ve TFRS 7'de değişiklikler içeren Referans Faiz Oranı Reformu – Faz 1, Aralık 2019 tarihinde ve yine UMSK tarafından değişiklik sonrası hususları ele alan ve TFRS 9, TMS 39, TFRS 7, TFRS 4 ve TFRS 16'da değişiklikler içeren Referans Faiz Oranı Reformu – Faz 2, Aralık 2020 tarihinde Kamu Gözetimi Kurumu ("KGGK") tarafından da yürürlüğe konulmuştur.

UMSK ve KGGK tarafından yayınlanan Faz 2 İmtiyazları ile sözleşmeye dayalı nakit akışlarını belirleme esasındaki değişiklikler için şirketlere pratik çözümler getirilmiştir. Eğer yapılan değişiklikler IBOR geçişinin doğrudan sonucu ve önceki sözleşme şartlarına göre ekonomik olarak eşdeğer bir temelde gerçekleşirse şirketler imtiyazlardan yararlanabilecektir.

UMSK, alternatif referans faiz oranlarının SPPI testini geçip geçmeyeceğinin analizini yaparken UFRS 9'un yeterli bilgileri sunduğunu ve şirketlerin bunları dikkate alarak muhakemelerini yapmaları gerektiğini belirtmiştir. UFRS 9/TFRS 9'a göre, temel bir borç verme anlaşmasında, paranın zaman değerinin ve kredi riskinin bedeli genellikle faizin en önemli unsurlarıdır. Faizin ayrıca diğer temel borç verme risk ve maliyetleri ile kâr marjını da içerebileceği ifade edilmektedir. Özetlemek gerekirse, faizin unsurları; paranın zaman değeri, risk primi, katlanılan maliyetler ve kar marjı olarak değerlendirilmektedir. IBOR geçişinin doğrudan sonucu olan ve ekonomik olarak eşdeğer temelde gerçekleşen işlemler için, nakit akışlarının finansal aracın orijinal faiz oranları kullanılarak belirlenmeye devam edilmesi ve bu sayede mali tabloların etkilenmeden geçişin yapılabilmesi imtiyazı sağlanmıştır.

IBOR geçişi sırasında, şüphesiz en çok üzerinde durulan konu Riskten Korunma Muhasebesi olmuş ve mevcut referans faiz oranlarının yerine geçecek alternatif bir referans faiz oranı belirlenene kadar oluşan belirsizliğin etkisinin giderilmesi amacıyla Faz 1 ve Faz 2 imtiyazlarında riskten korunma muhasebesine de geniş yer verilmiştir. UMSK/KGGK tarafından, riskten korunma muhasebesi kapsamında, IBOR geçişinden doğrudan etkilenen tüm korunma ilişkilerinde uygulanmak üzere Faz 1 imtiyazları yayınlanmıştır. Bir korunma ilişkisi ancak geçişin aşağıdaki hususlarda belirsizliklere neden olması halinde IBOR geçişinden doğrudan etkilenmektedir:

- i. Korunulan risk olarak tanımlanan referans faiz oranı (sözleşmeyle belirlenen veya sözleşmeyle belirlenmeyen) ve/veya
- ii. Korunan kalemin veya korunma aracının referans faiz oranına dayalı nakit akışlarının zamanlaması ve tutarı

Faz 1 değişiklikleri yalnızca geçiş öncesi konuları kapsadığı için, mevcut referans faiz oranının alternatif bir referans faiz oranı ile değiştirilmesi durumunda finansal raporlamayı etkileyen konular Faz 2 ile ele alınmıştır.

Faz 2 kapsamındaki riskten korunma muhasebesi ile ilgili imtiyazlar, Faz 1 kapsamındaki imtiyazlar ile paralel olmakla birlikte, aşağıda belirtilen alt başlıklarda yer alan ek muafiyetleri içermektedir:

- i. IBOR geçişi nedeniyle gerekli duyulan riskten korunma muhasebesi kurgusu ve dokümantasyonundaki revizyonların, riskten korunma ilişkisi sonlandırılmadan yapılmasına ilişkin muafiyetler
- ii. Nakit akış riskinden korunma üzerindeki etkileri minimize etmeye yönelik muafiyetler
- iii. Makro riskten korunma muhasebesi üzerindeki muafiyetler

- iv. Riskten korunma ilişkisinde alternatif referans faiz oranının bir risk bileşeni olarak belirlendiği durumlarda, risk bileşenlerinin ayrı olarak tanımlanması gerekliliğine ilişkin getirilen 24 aylık geçici muafiyetler
- v. Gerçeğe uygun değer riskinde korunma muhasebesi kapsamındaki muafiyetler
- vi. TMS 39 Standardı kapsamında getirilen muafiyetler

Türk Vergi Mevzuatı'nda bankacılık işlemlerine ve menkul kıymetlere sağlanan istisnalar ile vergi mevzuatının yapısı değerlendirildiğinde, vergi mevzuatının IBOR Geçışı'nde ciddi ölçüde bir mali yükümlülük oluşturması veya vergi mevzuatında geçiş nedeniyle ciddi bir revizyon olması beklenmemektedir. Nitekim dünyadaki vergi otoriteleri de süreci bu şekilde yorumlamaktadırlar. Örneğin İngiltere Vergi Otoritesi, yayımladığı bir raporda IBOR Geçışı'ndeki vergi etkisinin oldukça sınırlı olacağını ifade etmiştir.

Günümüzde sistemler, iş süreçleri, veri setleri ve modeller genellikle IBOR'u referans almaktadır. IBOR'dan alternatif referans faiz oranlarına geçiş sürecinin süreçler ve sistemlerde önemli değişikliklere ve güncellemelere yol açması beklenmektedir. Bu nedenle, IBOR geçişinin operasyon ve süreçler üzerindeki etkileri değerlendirilmelidir. Bu geçişin ihtiyaç duyacağı teknolojik destek seviyesi her fonksiyonda farklılık gösterecektir. Bu aşamada; kurum içi sistemler, son kullanıcıya yönelik uygulamalar ve tedarikçi uygulamaları da dahil olmak üzere kurum genelinde IBOR geçişinden etkilenen tüm bilgi sistemleri altyapısı tespit edilmelidir ve kurum genelinde IBOR geçişinden etkilenen tüm sistemlere ilişkin bir envanter oluşturulmalıdır.

IBOR geçişiyle birlikte; özellikle ön ofis, risk yönetimi, hazine, finans, vergi ve muhasebe faaliyetlerine ilişkin sistemlerde kodlama ve konfigürasyon değişikliklerinin yapılması gerekmektedir. Birçok kurumda kurum içi sistemlerin yanı sıra tedarikçi platformları da kullanılmaktadır. Bu sebeple kullanılan tedarikçi platformlarının alternatif referans faiz oranlarına uyumlu hale getirilmesi için birtakım değişiklikler gerekecektir. Geçiş kapsamında muhasebe, raporlama standartları, vergi ve operasyonel konuların detaylı bir biçimde ele alındığı durum ve öneri dokümanları aşağıda paylaşılmıştır.

TBB_Finansal
Koordinasyon AÇG

TBB - IBOR Geçişinin
Süreçler, Bilgi Sistemle

2. Yerel Mevzuat ve Hukuk Alt Çalışma Grubu

IBOR oranlarının yayımlanmasının durdurulması sebebiyle maruz kalınabilecek hukuki riskler tespit edilerek bu riskleri minimize etmek adına gerekli işlem adımlarına yönelik çalıştaylar gerçekleştirilmiştir. Bu çalıştaylarda yedek faiz hükümleri ile ilgili yönlendirici global örnekler paylaşılarak söz konusu madde taslaklarının hukuki analizi yapılmış ve yerel mevzuata yönelik çalışmalar yürütülmüştür.

IBOR geçişi sürecinde sözleşmesel yedek faiz hükmü ve yerel mevzuata yönelik çalışmalara ilişkin özet bilgiler aşağıdaki gibidir;

- a) TLREF ve diğer alternatif referans faiz oranlarının paranın zaman değerini yansıtması amacıyla yapılan hesaplamaların "bileşik faiz yasağı" kapsamında değerlendirilip değerlendirilmeyeceği hususuna ilişkin çeşitlik çalıştaylar gerçekleştirilmiş ve bunun akabinde bankaların da görüşleri alınarak regülatöre gönderilmek üzere, ilgili hususa açıklık getirilmesi ve bu yöntemin mevzuat hükümlerine uygunluğuna ilişkin soruların yer aldığı yazı taslağı hazırlanmıştır.

EY_TBB Regülatöre
Yazı Taslağı.docx

- b) Bankacılık Kanunu'na, 3095 sayılı Kanuna veya belirlenecek özel bir kanuna yasal yedek faiz maddesinin eklenmesi (gösterge faiz oranına ilişkin) hususunda bankalara anket çalışmaları iletilmiş, yasal yedek faiz

durum ve öneri dokümanı hazırlanarak bankalar ile paylaşılmıştır. Akabinde bankalardan gelen görüşler de dikkate alınarak mevzuat değişikliğine ilişkin taslak madde metni hazırlanmıştır.

EY_TBB-Yedek Faiz
Yasal Düzenleme Mac

Bilindiği üzere geçiş sürecinde her sözleşme için uygulanabilir bir faiz oranı bulunması gereklidir. Bunun için bankaların öncelikli olarak 2021 yılı sonrası vadeli sözleşme, ürün ve işlemlerini tespit etmesi ve bunlar için uygun görülecek alternatif bir referans faiz oranının uygulamaya alınması için aksiyon planı hazırlaması gerekir. Bu aksiyon planında “öncelikli sözleşmeler” ayrımının yapılabilmesi ve bankanın zaman ve kaynaklarının bu sözleşmelere aktarılabilmesi, “öncelikli sözleşmeler” kapsamına girmeyen sözleşmeler için bir güvenlik ağının bulunmasına bağlıdır. TRLIBOR’dan TLREF’e geçiş sürecinde güvenlik ağının oluşturularak piyasa için gerekli yasal desteğin sağlanması adına, Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa Birliği ve Birleşik Krallık’ta yürütülen mevzuat çalışmaları incelenebilir.

Amerika Birleşik Devletleri’nde 6 Nisan 2021 tarihinde yasalara kanun değişikliği, New York Eyaleti için hazırlanan ve the New York General Obligations Law ’da tadil yapılmasını amaçlayan bir düzenlemedir.¹

Yürürlüğe giren kanun değişikliği; faiz oranı veya temettü miktarı belirlenmesinde USD LIBOR’a atf yapan ve New York hukukunun uygulanacak hukuk olarak seçildiği sözleşmelerde, herhangi bir yedek faiz hükmü bulunmaması veya USD LIBOR’un sona ermesi halinde yedek faiz hükümlerinin çalışmayacağı hallerde ortaya çıkabilecek uyumsuzluklara ilişkin dava sürecinin masraflarını azaltmak üzere, hukuki belirliliği sağlamayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda temel olarak aşağıdaki hususların çözümlenmesi hedeflenmiştir:

- i. Bir sözleşme tarafının, LIBOR’un (London Inter-bank Offered Rate) yayınlanmasının durmasını veya kanunun önerdiği yedek faiz hükmünün (benchmark replacement) uygulanmasını ileri sürerek ilgili sözleşmeden doğan yükümlülüklerini yerine getirmeyi reddetmesi veya sözleşmenin ihlaline ilişkin beyanda bulunmasını engellemek;
- ii. Önerilen yedek faiz hükmünün (benchmark replacement) LIBOR'a ticari olarak makul bir ikame ve eşdeğer olduğunu tespit etmek; ve
- iii. Önerilen benchmark faizi oranı değişiminin kullanımına karşı dava açılmaması adına güvenli bir liman sağlamak.

Avrupa Birliği’nde yapılan çalışmalar uyarınca, halihazırda yürürlükte bulunan Gösterge Yönetmeliği (Benchmark Regulation (EU) 2016/1011, BMR) 12 Şubat 2021 tarihinde AB Resmi Gazetesi’nde yayımlanan Regulation 2021/168 ile tadil edilmiştir. Söz konusu çalışmalar kapsamında yapılan değişiklik ile IBOR oranlarının sona ermesi hali ele alınmış, bununla birlikte yayınlanması durabilecek tüm faiz oranları için bir yol haritası çizilmesi hedeflenmiştir.²

Bu düzenleme ile Avrupa Komisyonu’na yasal yedek faizin belirlenmesiyle ilgili birtakım yetkiler verilmiştir. Düzenlemede, herhangi bir faiz oranının sona erdiği an (tetikleyici olay) olarak aşağıdakilerden birisinin gerçekleşmesi aranmaktadır:

¹ Link: <https://www.nysenate.gov/legislation/bills/2021/S297>, NY State Assembly Bill A164B ([nysenate.gov](https://www.nysenate.gov))

² Link: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32021R0168>

- i. Faiz oranını açıklayan kurumun tâbi/bağlı olduğu düzenleyici kurum tarafından, faiz oranının gösterge mahiyetinin, düzenlemenin 23. maddesinde yer alan yetkilerin kullanılmasıyla yeniden kazanılamayacak şekilde bozulduğunun açıklanması,
- ii. LIBOR yayınlamasının kesin veya süresiz olarak durdurulduğunun veya durdurulacağına açıklanması ve oranın başka bir kurum tarafından devam ettirilmeyecek olması,
- iii. LIBOR yöneticisi üzerinde idari yetkisi bulunan kurum veya LIBOR yöneticisi üzerinde tasfiye yetkisi bulunan bir görevli tarafından LIBOR'un yayınlamasının kesin veya süresiz olarak durdurulduğunun veya durdurulacağına açıklanması ve oranın başka bir kurum tarafından devam ettirilmeyecek olması.

29 Nisan 2021 tarihinde Birleşik Krallık'ta kabul edilen düzenleme ile, Avrupa Birliği üyeliği döneminde iç hukuka aktarılan BMR tadil edilmiştir. Düzenleme, "Financial Services Bill" adını taşımakta olup birçok konuyu ihtiva etmektedir. IBOR geçişini ilgilendiren maddeler, bir faiz oranının gösterge mahiyetini kaybedip kaybetmediğinin veya bu mahiyetin risk altında olup olmadığının değerlendirilmesi konusunda FCA'ye (Financial Conduct Authority) yetki vermektedir. Düzenleme ile BMR'ın 21. maddesine, IBOR geçiş sürecinin kolaylaştırılabilmesi adına 21A, 22A, 22B, 23A, 23B, 23C ve 23D fıkraları eklenmiştir.

Yapılan eklemeler ile FCA, bir faiz oranının, temsil etmesi gereken pazar ve ekonomik gerçekliği ölçüp ölçmediğini değerlendirme yetkisini kazanmaktadır. Bu ölçüm ise, yine düzenlemede yer alan diğer maddelerde tanımlanan "gösterge mahiyetinin kaybolması" ve "gösterge mahiyetinin risk altında olması" tanımlarına göre yapılacaktır. Bu ölçümler, ilgili faiz oranının temsil etmesi gereken pazar ve ekonomik gerçekliği temsil edip etmediğine bakılarak yapılacaktır.

Bir faiz oranının gösterge mahiyetinin kaybolduğu veya gösterge mahiyetinin risk altında olduğunu tespit eden FCA'ın, bu düzenleme tahtında "denetlenen kuruluşların" (supervised entity), yani banka, kredi kurumları ve diğer finansal kuruluşların bu faiz oranlarını kullanmalarını yasaklama yetkisi bulunmaktadır.

- c) FCA, bu kararlara ek olarak, ikame faiz oranı belirleme konusunda da yetkili kılınmıştır. Bununla birlikte FCA'ın ilgili faiz oranının hesaplanması metodolojisini değiştirmesiyle veya diğer önlemlerle, ilgili faiz oranına yeniden gösterge mahiyetini kazandırması da mümkündür. IBOR oranlarının sona ermesinden sonra uygulanacak faizi belirleyen sözleşmesel yedek faiz hükümleri (fallback language), bu sorunların çözülmesinde birinci seçenek olarak ortaya çıkmaktadır. Mevcut sözleşmelerdeki yedek faiz hükümleri IBOR geçiş sürecinin gerekliliklerini karşılamaktan genel olarak uzak olduğundan, tarafların müzakereleri sonucunda sözleşmelere adapte edilen/edilecek olan yeni hükümler, potansiyel belirsizliklerin giderilmesi ve uyuşmazlıkların önüne geçilmesi açısından büyük önem arz etmektedir. Ancak bir sözleşmesel yedek faiz hükmü yazılırken dikkat edilmesi gereken unsurlar da mevcuttur.

Buna ek olarak, bankaların IBOR oranlarını kullanan 2021 sonrası vadeli sözleşmelerinin sayısı nedeniyle geçiş süreci için kapsamlı bir proje yürütmesi gerekecektir. Bu süreçte her sözleşme için uygulanabilir faiz oranı ve bu oranın hangi yöntemle uygulanacağı belirlenmelidir. Bu aşamada ise öncelikle 2021 yılı sonrası vadeli sözleşme, ürün ve işlemlerini tespit etmesi ve bunlar için uygun görülecek alternatif bir referans faiz oranının uygulamaya alınması için aksiyon planı hazırlaması gerekir.

Sözleşmesel ve yasal yedek faiz hükümlerinin detaylı bir biçimde ele alındığı durum ve öneri dokümanları aşağıda paylaşılmıştır.

TBB-Sözleşmesel
Yedek Faiz Durum ve

Yasal Yedek Faiz
Durum Raporu

3. İletişim Alt Çalışma Grubu

IBOR geçişinin finansal ve reel sektör üzerindeki etkilerinin yönetilmesi hususunda bankalara düşen en önemli görev paydaşlar ile etkili bir iletişim stratejisinin kurulmasıdır. Bankalar iletişim stratejilerini hazırlamadan önce bu strateji ile neyin amaçlandığını iyi idrak etmelidir.

Müşteri segmentleri ve ürün tipleri göz önüne alınarak müşteriye özel yaklaşımlar geliştirilmesi iletişim stratejisinin temelini oluşturmakla birlikte iletişim stratejisinin piyasadaki gelişmelere ve zamanla değişen müşteri ihtiyaçlarına uyum sağlayabilecek esneklikte olması gerekmektedir. Segment bazlı müşteri iletişim kanallarının belirlenmesi IBOR geçişinde etkili iletişimin anahtarı olacaktır. Bu çerçevede, müşterilerin risk durumları hakkında mümkün olduğunca geniş kapsamlı bir durum tablosu çıkarılmalıdır.

Müşterilerin bilinçlendirilmesi adına alternatif referans faiz oranlarının faydaları, maliyetleri ve riskleri hakkında gerekli bilgilerin sağlanması müşteri memnuniyetinin tesis edilmesinde etkili olacaktır. Verilecek bilginin her bir müşteri segmentindeki ilgili hedef kitleye göre uyarlanması ve müşterinin bireysel koşullarının ve bilgi düzeyinin hesaba katılması önem arz etmektedir. IBOR geçişine dair gündemin çok hızlı değiştiği hesaba katılmalı ve müşterilerle iletişim kurulurken değişime açık konular belirlenmelidir. Bankalar, müşterilere yeterli bilginin sağlandığından, müşteriye soru sorma fırsatı verildiğinden ve nihayetinde müşterinin IBOR geçişi konularına hakim olduğundan emin olmalıdır. Ayrıca bankaların müşteri bilgilendirmesinde dikkat etmesi gereken temel başlıklar aşağıda ele alınmıştır.

1	Müşteriler bilgilendirilirken her müşteri segmenti dikkate alınmalıdır.
2	Müşterilerin bilinçli kararlar vermesine olanak sağlamak için iletişim zamanında gerçekleştirilmelidir.
3	Hesaplama yöntemleri hakkında piyasada fikir ayrılığının olduğu durumlara karşı tutarlı ve şeffaf bir yöntem belirlenmeli ve bunun uygun bir yöntem olduğuna dair destekleyici fikirler ve dökümanlar geliştirilmelidir.
4	Müşterilerin farkındalığını artırmak ve gelişmeler hakkında güncel tutmak için sürekli olacak bir iletişim sistemi geliştirilmelidir.
5	Müşteri ile temas halindeki personel yeni ürünlere hakim olmalı ve her bir alternatif referans faiz oranının müşteriler için ne anlama geldiği konularında eğitilmeli ve desteklenmelidir.
6	Müşterilerin kendilerine aktarılan bilgileri anladığından emin olmak için süreçler geliştirilmelidir.
7	Müşteri ile temas halindeki personelin tavsiye niteliğinde bilgi vermediğinden emin olunmalıdır.
8	IBOR geçişi konusunda zorluk yaşayabilecek müşteriler en kısa zamanda belirlenmeli ve bu müşterilerle iletişim önceliklendirilmelidir.
9	Yeniden düzenlenmesi gereken sözleşmeler tespit edilmelidir.
10	Müşterilerin değerlendirmeleri adına alternatif referans faiz oranları uygun bir yelpazede sunulmalı ve gerekli tüm bilgiler sağlanarak müşteri uygunluğunun gözetildiği pazarlama ve satış süreci planlanmalıdır.
11	İletişim stratejisi kapsamında, olası yasal maliyetler konusunda müşterilerle olabildiğince erken iletişime geçilmelidir.
12	Olası yasal maliyetlerin IBOR geçişi konusunda müşteriye engel oluşturmadığından emin olunmalıdır.
13	Müşterilerin sektörün planladığı zaman çizelgelerine göre IBOR geçişini tamamlayabilmelerini sağlamak için müşterilerle operasyonel çalışmalar konusunda proaktif olarak iletişim kurulmalıdır.

Bütünsel Bakış

IBOR geçişinde teknolojinin önemli bir rol oynamasına karşın firmaların buna yeterince önem vermeyeceğine dair endişeler bulunmaktadır. Çok sayıda belgeyi işleyecek ve çözümlenecek teknolojinin mevcut olmayışı ile birlikte teknoloji, IBOR geçişinin bir parçası olarak değerlendirilmelidir.

IBOR geçişi planlaması, organizasyonlar arası iş birliği gerektirmektedir. IBOR oranı temelde sözleşme ve hukuki konular ile bağlantılı olmasıyla birlikte oran değişiminin ürünler ve bankacılık sistemine kapsamlı etkileri olacaktır. Bankanın tüm etkilenen alanlarının birlikte çalışması halinde geçiş daha etkin bir şekilde yönetilebilecektir.

Teknolojik Yeterlilik

Geçiş ile banka genelinde etkilenen ürün, süreç ve alt yapıyı destekleyen teknoloji değerlendirilmesi gereken en temel konular içerisinde yer almaktadır. Mevcut referans faiz oranlarından geçiş ile birlikte oluşan teknoloji gereksinimlerinin geçiş süreci içerisinde iyi yönetilmesi kritik önem arz etmektedir. Süreçler ve uygulamalar ile uyumlu mimarinin tasarlanması ve geçişin sorunsuz bir şekilde hayata geçirilmesi için gerekli teknolojik yatırımların belirlenmesi gereklidir.

Beşeri ve İnsan Boyutu

IBOR geçiş sürecinde planlanan yol haritasına uygun olarak, belgeler ve veriler üzerinde etki analizleri detaylıca yapılmalıdır ve iyileştirilmesi/düzeltilmesi gereken alanlara yönelik noktalar ilgili kurum ve kuruluşların hukuk ekiplerince değerlendirilmelidir.

Hızlı aksiyon almak önemli olmakla birlikte, doğru kişilerin zamanında doğru hamleleri yapması daha da önemlidir. Bu çerçevede bankalar hukuk işlerinde, deneyimli avukatlar ile büyük çaplı inceleme ve iyileştirme programlarında görev almış proje yöneticileri ile çalışmalıdır. Sürecin banka üzerindeki etkisini en aza indirmek için bu projelerin nasıl yürütülmesi gerektiğini anlayan, deneyimli ve pragmatik bir ekiple çalışmak başarı için büyük önem arz etmektedir.

Risk Yönetimi

IBOR geçişine yönelik aksiyonların proje aşamasında operasyonel, hukuki ve itibar boyutlarını içerecek şekilde potansiyel risklerinin değerlendirilmesi gerekmektedir. IBOR geçişi yol haritası planlanırken birinci adım, müzakerelerin nereye varabileceğine odaklanmaktan ziyade, zor sorular üzerine düşünmek olmalıdır. Ancak her şeyi öngörmenin mümkün olmadığı düşünüldüğünde, beklenmedik durumlarla başa çıkmak zorunda da kalınacaktır. Ayrıca, karar verme sürecinde herhangi bir darboğaz bulunmadığından emin olma noktasında aşırı katı veya hiyerarşik onay sistemlerinden kaçınmak gerekmektedir. Sağlam bir yönetim yapısı ile belirli bir esnekliğe sahip olunmalıdır.

Referans faiz oranlarının değişmesi sonucu oranlar benzer mahiyette olmayacağından ek olarak hukuki ihtilaf riski de ortaya çıkabilir. Karşı taraflar değişikliklerin kendileri adına zararlı olduğu veya sürecin yeterince açık bir dille açıklanmadığı sonucuna varabilir. Bu nedenle, taraflar başından itibaren sağlam ve denetlenebilir bir sisteme yatırım yapmazlarsa geçiş tamamlandıktan sonra ciddi bir telafi sürecine başvurulması gerekebilir.

İletişim Stratejisinin Uygulanması Kontrol Listesi

Üst yönetim ve yönetim kurulu da dahil olmak üzere etkilenen paydaşlarla etkileşimin proaktif olarak kurulması, iletişimin sürekliliği ve eğitim düzeylerinin artırılması için kurum çapında hedefi net olan bir strateji geliştirilip uygulanmalıdır.

- i. Kurum içi iletişim çalışmalarıyla tutarlı bir şekilde kurum dışı iletişim planının temel hedefleri ve öncelikleri tanımlanmalıdır.
- ii. Kurum içi ve kurum dışı paydaşlar (müşteriler, düzenleyiciler, ticaret birlikleri vb.) belirlenmeli ve uygun şekilde önceliklendirilip segmentlere ayrılmalıdır.
- iii. İletişimde kullanılacak kanallar ve mecralar belirlenmelidir.
- iv. Kurum içi ve kurum dışı paydaşların bilgilendirilmesi amacıyla uygun iletişim dökümanları geliştirilmelidir. (ör. eğitim dökümanları ve videoları)
- v. Kurum içi paydaşlar (yönetim dahil), sektördeki güncel gelişmeler, IBOR geçişinin hedefleri ve etkileri konularında bilgilendirilmeli ve eğitilmelidir.
- vi. Kurum dışı paydaşlara (müşteriler ve yatırımcılar) geçişin etkileri hakkında net ve tutarlı bilgiler verilmelidir.
- vii. Yasal, yönetim ve itibar risklerini proaktif olarak yönetebilmek amacıyla dış ilişkiler geliştirilmelidir.

IBOR geçiş sürecinde maruz kalınabilecek geçiş risklerinin değerlendirilmesi, bankaların müşteri iletişim stratejilerinde benimsemeleri gereken yaklaşımların ele alındığı durum ve öneri dokümanları ile bankaların müşterileri için yayınlamada referans alabileceği örnek bilgilendirme metni taslağı aşağıda paylaşılmıştır.

TBB_IBOR Geçiş
Zorlukları ve Yönetim

TBB_IBOR Geçiş
İletişim Stratejisi Kılavuz

TBB_Alternatif
Referans Faiz Oranları

IBOR Bilgilendirme
Metni

4. TLREF Ürünleri Alt Çalışma Grubu

TLREF Analizi

Haziran 2019'dan itibaren Borsa İstanbul tarafından yayınlanan gecelik repo oranı TLREF, global düzeyde IBOR'dan geçiş sürecinin Türkiye için başlangıç noktası olan referans faiz oranıdır. Her gün saat 14:00'e kadar banka ve banka olmayan diğer finansal kuruluşlar tarafından verilen gecelik oranların işlem ağırlıklı ortalaması olarak hesaplanmaktadır. Hesaplama ve yayınlama yöntemi diğer ülkelerdeki yöntemlerle benzerlik göstermektedir. İşlem hacmi ve katılımcı sayısı bakımlarından TLREF pazarı sağlıklı bir şekilde çalışmakta olup yeterli derinliğe sahiptir.

Ekonomik açıdan, günlük ve tam teminatlı gerçek işlemlere dayanan TLREF'in anlamlı ve temsil gücü yüksek bir referans faiz oranı olduğu daha önce belirtilmişti. Piyasanın derinliği ve katılımın yüksekliği bu iddiayı ayrıca desteklemektedir. Esasında LIBOR'dan çok daha eski zamanlardan bu yana gecelik faiz oranları <Örneğin, ABD'de "federal funds rate" ve "prime rate" ile bunlara dayanan OIS (overnight indexed swap) kontratları ve değişken faizli krediler> birçok finansal üründe kullanılmaktadır. BIST'da işlem gören TLREF bazlı OIS kontratları ise daha yeni bir örnektir.

TLREF ve benzeri oranlar günlük oranlardır ve bir günden daha uzun dönemler için günlük sayıların ortalamasını hesaplamak gerekir. Ortalama faiz oranlarının kullanılması iki anlamlı sonuç doğurmaktadır:

- i. Ortalama faiz oranlarının kullanılması, günlük ve geçici ani fiyat dalgalanmalarını etkisizleştirmekte, verideki kırı ("noise") temizlemektedir.
- ii. Belirli bir dönem boyunca gerçekleşen TLREF'lerin ortalaması, hem dönem faizini hem de faizdeki olası trendi daha iyi temsil etmektedir. Bu gerçek, ortalama TLREF'in veya benzeri bir oranın LIBOR'a karşı "anlamsal" üstünlüğünü göstermektedir.

2013 senesinde IOSCO'nun Principles for Financial Benchmarks raporu ile yayınladığı finansal göstergelerin (benchmark) uymaları tavsiye edilen kriterler FSB tarafından da "finansal göstergelerde en iyi uygulama" standardı olarak onaylanmıştır. SOFR, SONIA ve €STR gibi alternatif referans faiz oranlarının yönetici kuruluşları uyum beyanlarını ve/veya denetim raporlarını yayınlamışlardır. TLREF'in yönetimi, ilgili kamu otoriteleri ve/veya yetki verdikleri taraflarca yapıldığı için IOSCO kriterlerine uyumluluğunun sorgulaması için yasal bir zorunluluk yoktur. Benzer durum SOFR ve €STR için de söz konusudur. Buna rağmen, TLREF için en iyi uygulama standardına uyum göstermenin uluslararası piyasalarda sağlayacağı itibar ve olası iş birliklerine getireceği fayda yüksek olacaktır.

IOSCO Prensiplerine Uyum

IOSCO kriterleri dört ana konu altında özetlenebilmektedir:

- i. Yönetim (governance): TLREF'in yönetimi ile ilgili hususlar BIST internet sayfasında "TLREF TÜRK LİRASI GECELİK REFERANS FAİZ ORANI KURALLARI" adı altında detaylı olarak anlatılmaktadır. Sorumlu komitenin yapısı, toplantı ve karar verme kuralları, kamuyu aydınlatma usulleri, gösterge hesaplama formülleri ve yönetici tayini gibi kritik bilgiler bu dokümanda bulunabilmektedir.
- ii. Gösterge kalitesi (quality of the benchmark): Aynı dokümanda belirtildiği gibi TLREF Gecelik Referans Faiz Oranı, banka ve banka olmayan finansal kuruluşların yaptıkları gerçek işlemler sonucu oluşan gerçekçi ve güvenilir bir gösterge niteliğindedir.

- iii. Yöntem kalitesi (quality of the methodology): TLREF, en düşük ve en yüksek %15'lik uç değerler ayıklandıktan sonra kalan verilerden hesaplanan işlem-ağırlıklı ortalama bir orandır. TLREF endeksi ise bu kapsamda yer alan işlemlerden oluşan oranlardan bileşik faiz formülü ile üretilen bir zaman serisidir. Yayımla ilgili, yöntemdeki olası değişiklikler ve hangi koşullarda rutin yöntemden sapmalar olabileceği gibi hususlar aynı dokümanda yazmaktadır.
- iv. Hesap verebilirlik (accountability): TLREF Komitesi, resmi otorite temsilcilerini de içermektedir ve sürecin günlük yönetimi görevi BIST Endeks Direktörlüğü tarafından yapılmaktadır. Bu şekli ile sürecin hesap verebilirliği, BIST iç denetim mekanizması ile Komite'de yer alan resmi otoritelerin gözetimine bağlıdır.

Faiz Hesaplama

Bir dönem boyunca gerçekleşmiş olan günlük faizlerinin ortalaması “bileşik ortalama faiz” veya “basit ortalama faiz” yöntemleri ile hesaplanmaktadır. Bileşik ortalama, basit ortalamadan her zaman daha yüksek olmaktadır. Bu fark, yüksek faiz dönemlerinde, daha uzun vadelerde ve faizlerdeki volatilitenin yüksek olduğu dönemlerde daha bariz olmaktadır.

LIBOR'un global yaygınlıkta kullanıldığı uzun yıllar sonucunda, ileriye-dönük dönem faizi olarak, IBOR (LIBOR, Ice-fix vb.) veya türev piyasalarında (swap ve vadeli kontratlar) belirlenen oranlar kullanılabilmiştir. Dönem sonunda ödenecek olan miktar, dönemin başında bilinmektedir. Uygulamada, finansal kurumların operasyonel altyapıları büyük oranda bu mekanizmaya uygun şekillenmiştir.

Bilinen problemler nedeniyle LIBOR'dan vazgeçme ve yerine IOSCO kriterlerine uygun referans faiz oranları (TLREF, SOFR vb.) geliştirme kararı alındıktan sonra ileriye-dönük dönem faizinin nasıl hesaplanacağı henüz tam netliğe kavuşmamıştır. Çeşitli ülkelerdeki farklı çalışma grupları temel olarak iki farklı yaklaşımı değerlendirmektedir:

Birinci yaklaşım, referans faiz oranına dayalı OIS ve vadeli kontrat piyasalarında oluşan, IOSCO kriterlerine uygun belirlenen ve IBOR benzeri “ileriye-dönük TLREF” gibi dönem faizlerinin belirlendiği ve yayımlandığı bir yöntemdir.

Geriyeye-dönük dönem faizi hesaplama yaklaşımı ise ikinci bir yaklaşım olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kapsamda iki farklı metod vardır:

- i. Dönem boyunca oluşan TLREF'lerin ortalamasının dönem faizi olarak kullanılmasıdır (“in arrears”). Ödenecek olan dönem faizi ancak dönem sonunda belli olacaktır.
- ii. Dönem başından hemen önce gelen ve uygun uzunlukta geçmiş bir dönem boyunca oluşmuş olan TLREF oranlarının ortalamasının dönem faizi olarak kullanılmasıdır (“in advance”). Burada dönem sonunda ödenecek olan faiz dönem başında bilinmektedir.

Konuyu ekonomik mantık açısından kısaca değerlendirmek gerekirse: Ulaşılmak istenen, bugün girilen bir kontratta önümüzdeki dönemine ait faiz oranının ne olacağıdır. Mevcut LIBOR dünyasında, T gün sonra uygulanacak olan faiz bugünden bilinen T-günlük LIBOR'dur. Diğer sakıncaları bir yana, bu LIBOR oranı piyasa beklentisine dayalı bir orandır ve dönem süresince hem beklentiler hem de gerçek faizler değişebilir. Dolayısı ile borç verenin ya da borç alanın aleyhine bir sonuç doğuracağı olasıdır. TLREF veya benzer bir alternatif referans faiz oranına dayanan ve geriye-dönük bir metod (tercihen “in arrears”) ile hesaplanan bir dönem faizi ise piyasada gerçekleşmiş olan faizlerin ortalaması olacağı için LIBOR mekanizmasının sebep olduğu gereksiz riskleri ve kurgu hatasını taşımayacaktır.

İleriye Dönük Dönem Faizi

LIBOR, hem ileriye-dönük ve önceden bilinen bir dönem faizidir hem de piyasa beklentilerini yansıttığı iddia edilir. Bugün bile, trilyonlarca dolar değerinde nosyonel ve spot değer dolaylı veya dolaysız olarak LIBOR'a dayanmaktadır. LIBOR yerine önerilen TLREF ve SOFR gibi oranlar ise bir günlük oranlardır. Bu nedenle, LIBOR'un tam olarak sonlanabilmesi için bu oranlardan da ileriye-dönük oranlar üretmek gereği tartışılmaktadır.

OIS gibi türev piyasalarındaki fiyatlamalar ağırlıklı geriye-dönük oranlara dayandığı ve ISDA geçiş metodolojisini büyük oranda tanımladığı için türev ürünlerde büyük bir problem olmayacağı söylenebilir. Problem daha ziyade kredi gibi spot (nakit) ürünlerle ilgilidir. Özellikle KOBİ kredileri ve konut kredileri gibi bireysel kredilerde ödenecek olan dönem faizinin önceden bilinmesi yaygın bir usul ve alışkanlıktır. Burada vurgulamak gerekir ki esas olarak istenen LIBOR'un piyasa beklentileri yansıtan ileri-dönük özelliğinden ziyade dönem faizinin önceden bilinmesi kolaylığıdır. TLREF'e dayalı bir çözüm ararken bu öncelik akılda tutulmalıdır.

Ürün Bazlı Değerlendirilme ve Geçiş Mantığı

İleriye-dönük dönem faizi modeli henüz öngörülemediği için ve geline aşamada müteakip çalışmalara yön vermek amacıyla geriye-dönük hesaplama yöntemlerini farklı ürünler açısından tartışmak gerekmektedir.

Ürün bazlı yeknesak bir yöntem seçmek kolay olmayabilir. Bu nedenle, geçiş sürecinde, yöntem konusunda karar verilemeyen bazı ürün gruplarında (mesela, bireysel krediler) kararı meslek kuruluşlarına veya düzenleyici otoriteye bırakmak gerekebilir.

Yeni referans faiz oranları tam teminatlı oldukları durumlarda (TLREF, SOFR vb.) büyük oranda risksiz sayılırlar. IBOR ise banka kredi riski ve vade riski primleri de içerir. Dolayısı ile IBOR'un aynı vadeli alternatif referans faiz oranından daha yüksek olması gerekir. Bu nedenle, IBOR'dan alternatif referans faiz oranına geçerken borçlular ile alacaklılar arasında haksız değer transferine ve piyasanın durmasına yol açmayacak bir risk primi ("spread") hesaplanmalıdır. Değerlendirilen birçok alternatif arasında en yaygın kabul gören yaklaşım geçmiş verilerden IBOR ile alternatif referans faiz oranı arasındaki farkın ortalamasını veya ortancasını (medyan) tahmin edip süre giden kontratlara uyarlamak fikri olmuştur. Burada cevabı aranan soruların başında ne kadar geçmişe gidileceği gelmektedir. Bazı çalışmalarda önerildiği gibi geçmiş 5 - 10 yılın verilerini kullanmak istatistik tekniği olarak daha kapsayıcı olacaktır. Fakat çok eski verilerin güncel piyasa koşullarını ne oranda temsil edebileceği ise bir soru işaretidir. Her durumda, bu yaklaşım tam düzeltme sağlamasa bile en adil olanıdır.

Tüm başlıkların detaylı olarak değerlendirildiği TLREF Ürünleri Kullanıcı Kılavuzu Ara Raporu'na aşağıda paylaşılmıştır.

5. Uluslararası Düzenlemelere Uyum Alt Çalışma Grubu

ISDA Protokolü

25 Ocak 2021 itibarıyla, ISDA protokolü ve ekleri yürürlüğe girmiştir. 25 Ocak 2021'den itibaren, 2006 yılında ortaya çıkarılmış ISDA tanımlarına atıfta bulunan tüm yeni türevler, kapsanan IBOR'lar için güncellenmiş yedek faiz hükümlerini otomatik olarak içerecektir. Sözleşmelerde her iki taraf da ISDA protokolüne uymuş ise veya benzer ikili değişiklikleri kabul etmiş ise, değişiklikler eski türevler için de geçerli olacaktır.

ISDA fallback protokolü, gözlem kayması ve ödeme gecikmesi ile iki iş günü yeniden gözden geçirme şeklinde örtük bir kurala sahiptir. Bununla birlikte ISDA protokolü, sözleşmelerin parametrelerinin değiştirilmesinde veya hariç tutulmasında esneklik sağlamaktadır:

- i. Spread oranını değiştirme
- ii. Protokolün herhangi bir metninin değiştirilmesi
- iii. Protokol kapsamına ISDA dışı dokümanların dahil edilmesi
- iv. Nakit kredilerle bağlantılı riskten korunmalarla koşulları uyumlu hale getirmek için ISDA kapsamındaki belgelerin kapsamını kaldırma

LIBOR'un Sonlandırılmasının Açıklanması

Finansal Uyum Otoritesi (FCA) yapılan açıklamada; bir, üç, altı ve oniki aylık dolar LIBOR oranlarının 30 Haziran 2023'e kadar belirlenmeye devam edileceğini açıkladı. Açıklamada, avro, yen, İsviçre frangı ve sterlin gösterge faizleri ile bir haftalık ve iki aylık dolar cinsi LIBOR'un da 31 Aralık 2021 tarihinde son kez belirleneceği kaydedildi. Bu açıklama ile birlikte gerçekleşen pre-cessation event sonucu sabitlenmiş spread oranları ile piyasa katılımcıları, LIBOR'un sona ermesi sırasında sözleşmesel yedek faiz hükümlerine sahip olmanın ekonomisi konusunda netliğe sahip olmuştur.

Bu süre zarfında aktif olarak oran geçişi tercih edilen seçenektir. Bunun nedeni uzun vadede sentetik LIBOR daha düşük bir ekonomik teşvik ve kesinliğe sahip olacaktır. Bankalar, özellikle "tough legacy" sözleşmeler için iyileştirme faaliyetleri konusunda harekete geçmelidir. Riski yönetebilmek adına ilgili LIBOR para birimleri için müşterilerin zamanında sonlandırma tarihleri hakkında bilgilendirilmesi gerekmektedir.

6. Kısaltmalar ve Terminolojiler

BMR	Benchmark Regulation
FCA	Financial Conduct Authority
FSB	Financial Stability Board
IOSCO	International Organization of Securities Commissions
ISDA	International Swaps and Derivatives Association
KGK	Kamu Gözetimi Kurumu
TFRS	Türkiye Finansal Raporlama Standartları
UMSK	Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu

IBOR	Interbank Offered Rate
LIBOR	London Interbank Offered Rate
€STR	Euro Short-Term Rate
SOFR	Secured Overnight Finance Rate
SONIA	Sterling Overnight Index Average
TLREF	Türk Lirası Gecelik Referans Faiz Oranı

In advance	Faiz döneminin başında sabitleme (fiksingleme) metodu
In arrears	Faiz döneminin sonunda sabitleme (fiksingleme) metodu
Spread	İki fiyat/oran arasındaki farktan kaynaklanan düzeltme oranı
Tough legacy	IBOR geçişi sonrası dönüştürülmesi mümkün olmayan sözleşmeler

Yasal Uyarı

Resmi mercilerin yönlendirme ve talimatlarıyla oluşturulan TBB Ulusal Çalışma Grubu ("UÇG") ve alt çalışma gruplarının toplantıları sonucunda, TBB'ye ve UÇG'na danışmanlık hizmeti veren bağımsız firma tarafından, herhangi bir yönlendirme, öneri ve taahhüt içermeksizin, sadece üye bankalarımıza ve kamuoyuna, UÇG'nun konu hakkındaki faaliyetlerine ilişkin genel nitelikte bilgiler verilmesi ve bunların gerektiğinde resmi mercilerle paylaşılması amacıyla hazırlanmış olan sunumlardaki bilgi ve açıklamalar, konunun tamamını içermediği gibi, içerdikleri konularla ilgili danışmanlık veya tavsiye amacı da taşımamaktadır. Sunumlar sadece bilgilendirme amaçlı olarak yayınlanmakta olup, içeriklerine dair Birliğimizin ve danışmanlık hizmeti veren firmanın hiçbir sorumluluğu bulunmamaktadır. Birliğimizce, sunumlar içeriğindeki konulara ilişkin genel ya da özel nitelikte herhangi bir görüş beyan edilmemektedir. Sunumlarda yer alan bilgi ve açıklamalar Birliğimizin resmi görüşünü veya bu konularda alınmış ya da alınabilecek bir kararını yansıtmamaktadır. Yürürlükte olan rekabet hukuku kuralları çerçevesinde bütün teşebbüslerin ticari strateji ve kararlarını bağımsız bir şekilde belirlemeleri gerekmektedir. Sunumlarda yer alan hiçbir husus, bahse konu düzenlemelere aykırı şekilde yorumlanamaz. Birliğimizin bu metinlerde yer alan bilgileri güncelleme veya düzeltme yükümlülüğü bulunmamaktadır.